

СВОБОДА УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 184. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 8-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 184. Jersey City, N. J., Saturday, August 8, 1936. THREE CENTS

„ДЖЕФЕРСОНСЬКІ ДЕМОКРАТИ“ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ ПРОТИ РУЗВЕЛТА

ДІТРОЙТ. — Сюди збирається конференція демократів, невдоволених з політики президента Рузвелта та противних новому виборі Рузвелта на уряд президента Злучених Держав.

Називають вони себе „джеферсонськими демократами“, бо буди́мо вони придержуються засад демократії, проголошених Джеферсоном. За їх чолі стоїть бувший сенатор Джеймс Рід з Мізурі. Вони кажуть, що політика президента Рузвелта на рушує американську конституцію, а вони заявляють охоту захоронити цю конституцію.

СУМНІВИ ПРО ВПЛИВ РОЗЛАМУ В ЮНІЯХ НА ПОЛІТИКУ.

ВАШИНГТОН. — Демократичні й републиканські політики пробують угадати, які наслідки на виборі буде мати розлам в Американській Федерації Праці.

Джан Луис, голова майнерської юнії та „Комітету Промислової Організації“, каже, що розлам на політиці краю не відібється. Він дає до розуміння, що робітники в більшості будуть стояти за Рузвелта.

Деякі робітничі лідери сумніваються в це та кажуть, що цей розлам у Федерації Праці треба вважати ударом для кандидатури Рузвелта.

ВПЛИВ ПОСУХИ НА ЖИТТЯ.

ВАШИНГТОН. — Департамент рільництва розсліджує, які наслідки буде мати теперішня посуха в західних степах Америки на засоби до життя, та приходить до переконання, що вона викличе недостатку мяса і його подорожіння.

Посуха вже стинула на фарми більше робітників. Тепер вони заняті передовсім поборюванням посухи. Для ратування худоби почато в стеїті Мізурі возити воду автами й залізницями.

ХМАРОЛОМ У КОЛОРАДІ.

ПУЕБЛО (Колорадо). — Через хмаролом піднялися нагло води в ріках східної частини стеїту Колорадо.

Тут води загрозили місцевому шпиталеві для умово хорих так, що треба було їх чим скорше випровадити з шпиталю на високо положені місця.

ПОВІТРЯНА КАТАСТРОФА.

СТ. ЛУИС. — У долині, положеній які три милі на північ від місцевого летовища, розбився в середу вночі літак „Сіті оф Мемфіс“, що курсує між Шікаго і Нью Йорком. Катастрофа скоїлася в середі мряки. На літаку були 6 пасажирів і 2 летуни. Всі вони згнули на місці.

Тимчасовий розслід дозволяє догадуватися, що летуни, вилетівши з летовища, натрапили на мрак і постановили вертатися. Підчас завороту літак зачепив одним крилом об землю й розбився.

ВИПАДОК З ОМНІБУСОМ.

ГОНТИНГДОН (Па.). — На збочі гори 12 миль звідси на захід перевернувся підчас зливи омнібус підприємства „Грейгавнд“, що курсує між Питебургом і Нью Йорком. Дві особи згнули на місці, а 13 інших вийшли з події з тяжкими покаліченнями.

Підприємство каже, що згнули: Франк Галюк, літ 48, з Йонгставну, Огайо, та панна Флоренс Коріген, літ 25, з Клівленду.

МУЖ ПОСТРЕЛЕНИЙ У НОЧІ.

ЛАРЧМОНТ (Нью Йорк). — Пані Анита Дилг Райнгардт, 36-літня жінка багатого ледового підприємця, повідомила вночі поліцію, що до їх дому вломився злодій та пострілів її мужа. Обшукуючи хату, поліція знайшла револьвер, з котрого був пострілений Райнгардт; револьвер був схований під матрацом на ліжку, завинений у серветку. На ньому не було ніяких відтисків пальців. Допитуючи саму паню Райнгардт, поліція добилася від неї признання, що це вона сама пострілила свого чоловіка, а потім здохила все на вломника та приготувала хату, так, щоб це виглядало, що там був влом.

Вона заявила поліції, що в приступі умової депресії вона збиралася покінчити з собою. З револьвером у руці вона підійшла до сплячого чоловіка, щоб з ним попрощатися поцілунком. Підчас цього прощання, вона каже, револьвер випалив їй у руці й ранив мужа.

Лікари кажуть, що рана Райнгардта тяжка; куля перейшла крізь ліву грудь недалеко серця. Однак він може ще виздоровити. Він не вірить, щоб його жінка пострілила. Перед операцією він зробив новий тестамент, у котрім записав, усе своє майно жінці.

ПОРОМ У КАТАСТРОФІ.

Міський ньюйорський пором „Мангетен“, що курсує між Мангетеном і Статен Айлендом, заїхав у середу рано до причалу на острові так незручно, що наїхав на стовп причалу та розбив і причал і себе. Підчас катастрофи зроблено поромові шкоди на 25,000 доларів. Притому теж покалічено 12 осіб, 2 з них тяжко. Випадок стався через те, що машиніст не здержав гону порому при підїзді до причалу. Машиніст дає на своє виправдання заяву, що він не дістав від капітана порому приказу звільнити скорість їзди. Обоє забішено до покінчення слідства.

ПОЛЯКИ ВИПРОШУЮТЬ ЖИДІВ.

Польське міністерство заграничних справ видало інформаційний комунікат, у якому радить жидам з Польщі переселюватися в якісь інші краї. Цей комунікат „по доброду“ радить жидам шукати собі якось іншої землі, бо в Польщі на 3,000,000 жидів щонайменше один мільон не має ніяких вигод на створення собі варстатів праці. Селяни кидаються тепер шораз більше до бізнесу і промислу і в той спосіб випирають з тих ділянок навіть тих жидів, що віддавна в них займали передіі становища.

Жиди не обурилися на цей комунікат і засадничо признають йому рацію. Вирінає тільки питання, куди саме жидам вандрувати? Жидівська еміграція до Палестини, внаслідок арабських розрухів, є обмежена. Обмежена також еміграція до всіх інших країв. Щоб розв'язати якоесь це питання, польський уряд обіцяв піднести цю справу на нарадах Ліги Націй і старатися знайти десь на світі території, на які жиди могли б свобідно переселюватися.

ГОЛОДІВКА БЕЗРОБІТНИХ.

50 безробітних з міста Здунської Воли (Польща) домагались у міській управі праці. Коли їхні заходи виявилися безуспішними, вони розложилися під будинком магістрату і почали голодівку.

ЗУДАРЕННЯ ДВОХ ЛІТАКІВ.

Підчас вправ над містом Торунем зустрілися два військові літаки. Один летун згинув і разом з горючим літаком упав до Висли. Другий летун з трохи знищений апаратом щасливо причалив на землю.

СЮНІСТИЧНИЙ ДІЯЧ ДЕФРАУДАНТОМ.

З наказу прокуратури у Львові арештовано еміграційного референта організації сюнїстів, м-ра Давида Бойка, що здефравдував коло 60,000 злотих.

МОСКОВСЬКІ ЕМІГРАНТИ ДІСТАЛИ ТУРЕЦЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

Московський часопис „Сєводня“ повідомляє зі Стамбулу, що досі 986 московських емігрантів дістали турецьке громадянство. Всі московські організації на еміграції мають зложити на письмі подяку турецькому урядові за посередництвом Союзу Націй.

КЛОПОТИ ПОЛЯКІВ В АМЕРИЦІ.

З Галівуд доносять, що тамешні фільмові підприємства задумують накручувати фільму під нагол: „Пані Валєвська“. Ньюйорський „Новий Сьвят“ зажурився тим, бо хоч ролю Валєвської гратиме артистка світової слави, Грєта Гарбо, однак сама тема, взята з життя Валєвської, на думку „Сьвєта“, кине погане світло на польську жінку. Бо Валєвська була коханкою Наполеона Бонапарта, а польки під оглядом романсів і любовіщів, ще й так мають не дуже то добру славу. Себто вони мають славу високої якості коханок, однак така слава, зрозуміло, „Новому Сьвєтові“ не дуже то до впадобы.

Але це те, що найгірше. Найгірше те, що проти цієї фільми, мов на глум, запротестувала одна „графиня Надя“, що вважає себе прямою наслідницею Валєвської, а яка виступає в одному ньюйорському бурлеску у цілковито нагих ролях“. І ось ця графиня взялася протестувати проти цього, щоб Галівуд не очорнював польської жінки, накручуючи фільму з життя Валєвської.

ПАМ'ЯТНИК КУРЦІ.

Недалеко Венеції поставили в одному селі бронзову статую з куркою. Цей пам'ятник має нагадувати селянам і околишнім сусідам, щоб самі плекали курки, а не купували чужі яйця. До вибуху етїопської війни яйця приходили з Югославії. Відколи Югославія стрімала довіз яйць, почали венецькі селяни самі тримати курки на господарстві. Той свій успіх звеличали вони пам'ятником.

ГРАВІЖНИЦЬКИЙ НАПАД.

В Борковіцах, коло Кельці, напали дві озброєні в револьвери чоловіки на пісальня поштової агенції Юзефа Пінковського, що він реверсив гроші й кореспонденції. Бандити задержали його, погрожуючи револьверами та забрали торбу з посылкою. Один з них раїв Пінковського в голову. Нападники втекли.

4 МИЛІОНИ РАНЕНИХ МАЛА НІМЕЦЬКА АРМІЯ.

В зв'язку з наданням почесної відзнаки всім раненим німцям у світовій війні оголосили тепер, що німецька армія мала в тій війні 4,247,143 ранених. А саме: 96,207 старшин, 2,000 санітарних старшин, 188 ветеранарійних старшин, 503 урядовців і 4,148,075 підстаршин та рядовиків. У справі призначення такої відзнаки згорілося більше як мільон німців.

ЖЕРТВИ ГАЗУ.

В Сосновці (Шлеськ) в одній з місцевих копалень каменного вугля затруїлися два робітники відземним газом. Візваний лікар не міг уже врятувати затроєних.

ЛЮБОВНІ ПОРАХУНКИ.

30-літній парубок з околиць Лєська Іван Маюк поранив вистрїлом з криєа 24-літню Анну Шболожницьку, яка не хотїла за нього вийти, оїсля ранив її вітчимом.

ЗА ВІРНУ СЛУЖБУ.

Дня 29. червня 1936 гостили у свого швагра, п. Станка, власника дібр у Вишечні, пов. Городок, презєс відкаїчної палати скарбової у Львові п. Руїщєвич і Сікорський власник дібр у Куляві, пов. Жовква. Вечором виїхали вони на полювання качок на новозадовіжєвім рібнім ставі п. Станка. Щоб вигнати качки, пісали гаєвого; місцевого господаря, Пилипа Мальца, який, щоб нагнати качки, вліз у воду. Кілька разів кроків від берега гаєвий стратив ґрунт під ногами і почав тонути, блаґаючи ратунку. Коли фірман сказав, що гаєвий потопав, пані сіли на візок і відїхали. Крик потопуючого чув його син; що був недалеко в полі, однак думав, що тато кричить на качки. Тїло Мальца видобули з води шойно другого дня. Ратунком був можливий, щоб тільки були кликнули на людей, а нещасливий нотонув залишаючи жінку і діти. Такої подяки дочекався вірний слуга від своїх панів.

ГІМНАЗИЙНА АБІТУРІЕНТКА ЗЛОДИКОЮ.

У Станіславіві засудили на 6 місяців в'язниці за припинення гімназійну абітурієнтку з Чєнстохови Розалію Грін за те, що у залізничній поемаїчній намагалася обкрасти валяку. Обвинувачена заявила, що до крадіжк довіз її голод, від 6 місяців вона без праці.

НЕХАЙ БУДЕ ПО СТАРОМУ.

Советський уряд підтримує в іювій конституції план дати охорону власникам домів. Ті, що будуватимуть нові домї, дістануть від уряду допомогу. Мало того, навіть теперішні кооперативні домї будуть розпарцельовані. Кожний робітник може купити своє мешкання на власність за готівку або на сплати. Буде частина домів по містах лише належати до держави, решта до приватних власників. І треба то було 15 років горя, крові нещасних жертв, щоб вернутися до старого?

СВОЕРІДНА КООПЕРАЦІЯ.

Большевицька „Правда“ подає допис із Харкова, що від мешканців кооперативних домів стягають крім чиншу безплатно безліч „добровільних“ податків, як за пси, коти та інше. Де і на що їдуть стягнені гроші невідомо. Так то розуміють большевики кооперативну ідею.

НАЙБІЛЬШЕ ДІТЕЙ МАЮТЬ ЯПОНЦІ.

Статистика виказала, що японські родини мають найбільшу кількість дітей. Згідно з останніми даними на 10 тисяч родин припадає 126,413 дітей, отже на одну родину 13 дітей. Тому нічого дивуватися експанзії Японії, яка не має де помістити свого населення.

НАПАД ЦИГАНІВ.

Чотири циганки напали на дїм дроґобичького купця Шенєса Вернардієра, у якого була лише його 12-літня дочка, та почали грабувати. Сполоснені Вернардієром, циганки повтікали.

ПОЛЬСЬКА КУЛЬТУРА

ЛьВІВ. — У Горожанці, повіт Підгаїци, розкопано вночі могилу стрільців УГА і вкрадено хрест. Коли другого дня українська дітвора почала сипати нову могилу, поліція перевела арештування та переслухання дітей. А в Смиківцях, пов. Тернопіль, польня хотїла явно розкопати могилу українського стрільця і проти волї села перенести тїнні останки до Тернополя. Та місцеве населення силою оборонїло могилу. Після цього відбулись арештування, однак дотепер могили не рушають. Також у Заднішівці, пов. Львів, уже вдруге ляцькі гієни розрїли могилу трьох стрільців УГА. Подібне зробили в селі Новосїлі, пов. Підгаїци, розривши могилу стрільця Китєли та знищивши на нїй хрест.

РОЗУМІЮТЬ КОНСТИТУЦІЮ ПО СВОЙОМУ.

МОСКВА. — Московські „Ізвєстія“, офіційний орган большевицького Рєєї, з 12 липня ц. р. друкують статтю Катаяна, в якій він обстоє право слідчих органів арештувати громадян бєх позволення прокуратора. Бо — як він говорить — конституція справді каже, що треба охороняти права громадян, однак каже і те, щоб зі злочєдями, бандитами, контрреволюцїонерами, зводити безпощадну боротьбу. Катаян домагаєтєся, щоби право рїшати, хто саме є контрреволюцїонером, надалї лишалося в руках ГПУ.

БОЛЬШЕВИКИ ПРО СВІЙ „РАЙ“.

МОСКВА. — Большевицька „Рабочая Москва“ подає низку фактів, що йскраво ілюструють стан сільської торговлі в Сєтах. І так, у деяких районах продають постійно невипечений хліб. Мило на селі дорожче 35% ніж у Москві, а крім того продавці ошукають покупців недоважуванням. В інших районах не можна купити ніде ні муки, ні хліба, ні цукру, ні навіть ниток. З деяких сіл під Москвою селяни мусять їздити по хліб до Москви. Позагїм по сільських пекарнях панує нелад, пєхарність, бруд.

СОЦІЯЛІСТ ПРО СОВЕТИ.

МАДРІД. — Колишній секретар єспанської соціалїстичної партії, Зарєт, що коїсь був гарячим прихильником Советів і навіть побував там один рік у гостях, опублікував тепер свої вражіння з Москви, в яких гостро критикує Совети. Він каже, що там зовсім не так, як це малюють большевицькі агєнти. Панує там неймовїрна нужда. В хлібі, що його випікають у СССР, є всього може 25% збіжжєвої муки, а решта вські відпадки. М'ясо, масло й інші ліпші продукти є тільки для високих урядників і партійних достойників.

КРИВАВІ ВИПАДКИ НА МАКІВЦІ.

ЛьВІВ. — Жидівська телеграфічна агенція доносить, начебто на Маківці в часі св'яточного обходу в честь полягилх у 1915 році Українського Сїчових Стрільців злїнчовано одного жиди, фотографа Люка, що пробував брати знимки з походу, як теж убито одного українця, що станув у його обороні. Пізніше побито додатково ще одного жиди, Шнїйра. Про мотиви тих випадків жидівська агенція не згадує нічого.

КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА В АНГЛІ.

БАРНСЛІ (Англїя). — Тут завалилася внаслідок вибуху копальня вугля, вбиваючи 56 вуглекопів. Досі витягнули 32 тіла, однак на рєшту, що лишилася під землею, нема найменшої надї.

ПРОТЕСТИ ПЕРЕД ЄСПАНСЬКИМ УРАДОМ.

БЕРЛІН. — Німецька прєса розпочала гостру кампанїю проти мадрїдського лївого уряду, а німецький консуль у Мадрїді вніс на руки єспанського уряду гострий протєст проти вбиття чотирьох німців, якого допустились єспанські комунїстї недалеко Барцєльони.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СЕНАТ УХВАЛЯЄ НАУКУ ПАТРІОТИЗМУ.

ПАРІЖ. — Французький сенат, який звичайно мїстїть у собі більше консервативні елементи, ухвалив, щоб школи вчили примусово патріотизму. Їх обовязком буде відтепер подавати години, на яких учитимуть про потребу матеріальної і духової незалежності їх краю, готовостї боронити свій край перед зовнішніми ворогами, як теж пошани для конституції.

„НЕВТРАЛЬНІСТЬ“ МОСКВИ.

МОСКВА. — Хоч Совети „дуже радо“ згодилися на неутральність супроти єспанської горожанської війни, однак на днях вони вислали \$2,400,000 лївому єспанському урядові на здавлення революції. Советський уряд обороняєтєся тим, що гроші зїбрали робітники з „власної волї“, обложивши „добровільно“ свої місячні приходи одноцентровим податком.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

4 Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Вид. „Свобода“: BERGEN 4-0237. — Тех. У. Н. Соколя: BERGEN 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕСЕРІОЗНА БОРОТЬБА

Велика одна присяжних суддів у федеральнім суді в Медисоні, в стейті Висконсин, постановила поставити на суд за порушення Шерманового закону проти тростів двацять кілька підприємств та коло пів сотні осіб. Справа зовсім слушно звертає на себе увагу всієї преси в краю та знайде певно далекий відгомін у політиці, як справа великої ваги для життя великого числа людей.

Протитростовий закон не новина. Сягає він своїми початками ще перших років цього століття. Американська суспільність, що вірила традиційно в справність капіталістичної системи та її справедливості, в той час уперше була поражена зростом величезних капіталістичних підприємств з колосальною економічною потугою. Замість вести з собою свобідну конкуренцію, як говорили звелічники цієї системи, та в цей спосіб дати кожному робітникові, капіталістові й покупцеві „слушну“ частину спільного продукту, капіталісти об'єдналися у великі спілки, що припинили свобідну конкуренцію між собою та встановили ціни товарів для покупців та зарібки торговців і робітників.

Суспільні групи, що терпіли від такого розвою промислових умов краю, підняли проти цих тенденцій кампанію, і великі політичні партії Америки, йдучи назустріч цим наріканням, з політичних мотивів, себто для зеднання собі прихильників, придумали антитростові закони. Ці закони мали на цілі привернути назад свобідну конкуренцію між підприємствами. Автори законів говорили, що коли законом заборониться обмежувати свобідну конкуренцію, то свобідна конкуренція між підприємствами буде привернена: великі спілки підприємств розпадутся назад, стане кожне з них конкурувати за працю робітників і платити їм кращу заплату, буде конкурувати за покупців і обнижати ціну товару.

Економісти, що розсліджують господарське життя світу науковими способами, вже загально признають, що протимонопольне законодавство не сповнило покладених на нього надій. У цьому вони не мають двох думок. Як є між ними ріжниця, то тільки в поясненню причин невдачі протимонопольного законодавства та в пропонуванні зарад. Навіть у подання причин вони звичайно годяться: мовляв, монополізації не можна розбити, бо свобідна конкуренція зовсім природно, з konieczности, веде до монополізації. Старатися до неї не допустити, це так, начеб робити заходи, щоби з висиджуваного якийсь час яйця не вилізло куря.

Антитростове законодавство спричинило деякі клопоти скомбінованим підприємствам, але біди не заридило. Навіть, як суд заставить підприємців розбити комбінацію, то свобідна конкуренція буде привернена тільки на короткий час. Скоро назад повстане комбінація й буде знищена свобідна конкуренція. Ті, що від цього терплять, розумніше зробилиб, якби не покладали надій на такі невдалі заради.

Цандко Церковський.

ГОРБАТА

(Гърбушка).

Я вже немолодий — тай даремне шукаете ви веселого, безжурного Влада, співака й жартуна, за яким у селі біг і сльипий і кривий.

За яким усі бігали, в якому була навіть залюбилася горбата.

Ви не знаєте горбатої? Від дитини вона приятелювала зі мною, була теж приятелькою моєї першої гарної лобки Цени.

Я кохав Цену — а горбатенька любила мою поезію, яку я присвятив був Цені. Я що дня міг чути зі сней, як горбатенька співала мою пісеньку:

„Від Дунаю аж по море,
Хоч шукай ти скрізь по
горгах —

Хоч на всі вітри підеш,
Ні одної не знайдеш
Красої від Цени“.

Горбата все співала цю пісеньку. А яким гарним голосом! Не співала як селянка, ані не так як співачка, як русалка. Голос її дзвенів наче срібний дзвіночок, слова її були солодкі наче мід.

А її очі такі казково голубі. Поправді, треба булоб кохати горбатеньку.

Та я не кохав її... А може я

тако кохав її, коли... вона співала пісеньку про Цену.

Потім я глянув на неї та ласкаво говорив із нею, хвалив її, що вона добра дівчина. Вона зачервонілася та вже весь день не переставала співати — в городі між цвітами.

Все лише пісню про Цену. Вона співала, щоб я чув її, радувала мене та може, щоби я подякував їй.

Я сказав їй: „Русько, ти співаш гарно, ти брала дівчина“.

Я сказав це лише так жартотом. Ледви я це сказав, вона так ніжно глянула на мене своїми голубими очима та подала мені китичку.

— Це від кого? — спитався я.

— Від мене, — відповіла вона, всміхнулася та глянула на мене так свавільно, що я аж здригнувся. Я зовсім не знав, що горбатенька вміє так люблю всміхатися і так дивитися, як збиточник.

Шойно тепер зрозумів я, що й вона має серце. Ще й яке? Золоте — це пізнав я шойно пізніше.

Я вже немолодий тай даремне шукаю ви веселого, безжурного Влада з тих часів,

гарного хлопця, ясноокого, з шалкою на-бакир.

Те все вже минулося. Та колись? Навіть тоді, як горбатенька залюбилася в мене? Тоді весна приходила скорше, сонце світило ясніше, птахи співали мильше, а цвіти цвіли гарніше.

І суніці достали скорше. Неодного року було їх так багато в лісі під скелями, а ми — молодь — ходили збирати їх: я з кількома приятелями й Ценою, з її приятельками, веселими лісовими пташками.

Ми йшли — співали, жартували.

Цена йшла попереду. Та ніхто не дорівнював їй. А я за Ценою.

Я біжу за нею, ловлю її, прикладаю уста її до вуха та кричу:

„Кукуріку-у!“

— Владо, ти шибенику, ти дедацо! — сварить вона й утікає, щоби сховатися. Я за нею. Так усю дорогу — також на горі, де суніці.

Збираю суніці й даю Цені.

— Візьми! Ідж! — кажу. — Ідж мені з руки. З моєї руки суніці солодкі.

Одначе вона не хотіла й відвернулася.

Я вдаю, ніби серджуся.

— Попробуй, дай мені одну суніцю до уст — чи я не зім, — кажу я.

І вона справді вкладає мені кілька суніць у рот. Перемагає стид і дає мені знову суніці.

А НІМЕЧЧИНА ПРОВАДИТЬ СВОЮ ГРУ...

Коли Франція з кожним днем все більш і більш большевізується, коли Іспанія кривавиться в пожежах домашньої війни, викликаної агентами червоно-деспотичної Москви, Німеччина провадить свою гру. Пряме послідовно до одної цілі: об'єднати націю, впровадити її в належне місце народів та видвинути з понижливого положення.

Договір з 11 липня 1936 р. між Німеччиною й Австрією перейшов усі калькуляції з московською печаткою. Щоб більше, він не заключається тільки в тих двох словах, Німеччина й Австрія, він обнімає ще третій чинник, що з огляду на свою вагу робить німецько-австрійське порозуміння міжнародною проблемою, випрадатися в належне місце на арену Італію. Через Відень, Берлін та Рим протягають собі руки до спільної мови, до нової орієнтації в європейській політиці. Отже від 11 липня б. р. Європа знаходиться в обличчя нової скріпленої сили Німеччини в центральній Європі, що відій хоче зреалізуватися в голосяній Миттельевропі (німецьке намагання завододити середню Європу та зробити її німецькою — В. Д.) та цілковитому опануванню дунайської кітловини. Бо італійська дипломатія по щастливому бенкеті в Женеві в австрійському питанні улягла німецькій.

Результат цілості: це Німеччина, що провадить європейську гру.

Спеціальне завваження: це Франція, що себе московською політикою цілковито ізолювала. Це Франція, яка тепер майже маркувати упадок майже цілковитий своєї закордонної політики. Для тих, що сумніваються в це, є одна рада: хай вони перебіжать карту Європи, скрізь вони позначать успіхи Німеччини та невдачі Франції.

Англія... Ціла преса, включаючи й офіційну, не скриває, що Франція на віжках Москви, підімонована знутри, являється потугою другого ряду. В Римі такі вражіння, що можна прямо назвати промієчними. Франція згубила ці користі, які був свого часу (сі-

чень 1935 року) здобув міністер Ляваль від Мусоліні, вона згубила також цей зиск, що був у загальному її признаний на конференції в Стрезі. Крім того, це Франція, яка перша примінила карні санкції проти Італії.

І навпаки, це Німеччина, що тягнє тепер всі моральні й матеріяльні користі з тих услуг, що вона віддала санкціонованій Італії. Нічого дивного, що прямування двох дипломатій опівпрацюють разом без перешкод... Про Малу Антанту небагато й говорити! Коли Франція числить ще на Чехословаччину як на сателіта Москви, то вона в тому самому часі тратьє Югославію й може Румунію.

Правда, що Гітлер запевнив австрійську незалежність. Але сама Австрія визнає себе німецькою державою й дорога до „аншлюсу“ є відчинена. Він може доконатися в нутрі самої Австрії й без найменшої помочі з боку Гітлера. Там там не даром сидить фон Папен! У цій грі, де постійно грає Франція, Німеччина використала ще один важний момент: ідеологію! Саме антифашистська ідеологія, протигітлерівська „філософія“, яку екзалтує й розпалює до червоности „народний фронт“ у Франції, у великій мірі спричинила німецько-італійське зближення. Ось кілька фактів: перенесення централі Комінтерну до Штрасбурга в Альзасі, де друкується й звідки висилається цілу протинімецьку агітаційну літературу, звідтам теж виходять нитки шпигунства, яке розводять Москва проти Німеччини. Видання французьким міністром ледунства П. Котом нового моделю гармати советським військовим наробило чимало шуму й переконало остаточно Німеччину, що СССР-Франція це два союзники військові проти цієї першої. А додайте ще французько-советський пакт, „народний фронт“, то стане ясно, чому Німеччина так скоро зрозуміла Італію й чому ця остання пішла назустріч Гітлерові, не зважаючи на дотеперішню кистку незгоди, Австрію. Ось як це зближення об'єднує італійський журнал,

„Стампа“: „Старі програми, голошені Францією чи Малою Антантою, померли. Померла також ця суперструктура трактатів колективної безпеки. Ще раз історія робиться без Женеві й проти Женеві. Австрійсько-німецьке порозуміння, що усуває найголовніші причини конфлікту, було зроблене на методах, так часто голошених Римом“.

І що з того, що проти Німеччини й Італії, проти двох „еретиків“, Гітлера й Мусоліні, ведеться свята війна з боку Москви й III Інтернаціоналу, що з того, що в імені „колективної безпеки“ й червоного миру, готується червоною війною з боку Москви та її скритих агентів в Європі? Треба тільки чекати побіди народ-

них сил в Іспанії над міжнародною аграєю та авантюристами Москви, тоді прийде черга й на Францію й тоді троїанський кінь Димітрова, „народний фронт“, мусить стати лице в лице з народом та взяти таку заплату, яку він має тепер в Іспанії.

Покищо Франція котиться по шляху упадку, по шляху большевізації. Навпаки, Німеччина удар за ударом здобуває нові позиції, направляє свою програму у війні та творить т. зв. „антисоветський сатіративний пас“, що мав би замикати Німеччину, Польщу, Австрію, Угорщину, Югославію, Болгарію, Грецію та Японію. Італія має цей „пас“ зміцнити зверху.

В. Душник.

УГОДОВСТВО В ПРАКТИЦІ

Наші угодовці вже самі признаються, що їх політика збанкрутувала. Надурно виголосували вони „братні“ промови в соїмі. Надурно голосували за бюджет польської армії. Надурно заявляли Макарюшки в Женеві, що „український нарід, крім маленької горстки терористів, задоволеній зі свого положення в Польщі“. Надурнісенко! Не вижебрали наші угодовці політикою пожори й опідловання нічого. Тільки внесли деморалізацію в ряди української суспільности. Тільки дискредитували нашу справу на форумі міжнародної політики, спихаючи нашу справу до рамиць внутрішньої польської політики. Ось такий білянс угодової політики. У практиці поляки дали далять всякий прояв українського суспільного життя й дали прямують до того, щоб наш нарід на його землі ступив на вищі ступінь, спольонізувати й навки закріпити для польського народу.

В червні відбувся зїзд польської організації „Зажев'яків“, на якому нараджувалися теж над українським питанням. Назагал учасники стверджували „велику небезпеку“, що грозило польським осадникам на українських землях з боку українців, бо українці починають шораз більше організуватися. І так говорив один з учасників, що „існує там товариство допомоги інвалідам українського війська як союз збереження слави і волі України“.

І я вертаюся, сам один, шукати її.

Заглядаю вліво, розглядаюся направо — кличу — її нема ніде. Вкінці бачу, вона сидить під нагустішим кущем біля джерела.

Похнюпила голубі очі та вваже китичку суніць.

— Русько, як ти могла так сама лишитися в лісі?

Вона не ворохнулася.

— Русько! Ти хора? — я клякнув побіч неї.

Вона схилила голову мені на груди.

— Русько, що ти робиш? Опамятайся!

— Остав... остав мене, Владо... я хочу плакати... комусь на грудях... комусь мені близькому... Я сирота й іще ніколи не виплакалася так...

— Або я такий близький тобі, Русько?

— Так, так, Владо, „від дитини... Я...я тебе кохаю...“

Я здивувався та із здивування занімів.

Кладу руку на її ясноволосу голову та дивлюся сумно на неї. Як я можу помогти їй? Колиб вона забрала щось такого, що можна купити в крамниці — я подарував би це їй радо... Одначе мое серце...? Абож то серце можна так дати...?

Коли я ще так безпомічно думав, вона зірвалася, кинула мені китичку суніць і пустилася втікати, вділа високими скелями.

Сиплять пам'ятники - могили в Зелених Святах і в річницю українського повстання в 1918 році. Пропаганда є в школі, де рисується український герб (тризуб). Господарські товариства виказують живу господарську діяльність. Інший учасник, П. Палка, сказав на цьому зїзді, що „наші осадники мусять спати майже з крісом у руці. Наша експансія на нашій державній території є заслаба. Апелую в справі попертя акції осадників з боку влади“.

Зїзд цей виробив до уряду відповідний меморіал, у якому визнає його приміновати гостріші міри до українського населення і його організації, як теж просить більшої піддержки уряду для осадництва й скріплення польського стану посідання.

Ось про що апелюють польські організації! Вони не хотять ніякої угоди. Вони не видіють „братоловних“ промов та не притуплюють своєї чуйности у відношенні до українців. Зовсім навпаки. Вони хотять загострення курсу, ще більшого давлення українського життя, хоч те життя вже тепер стало майже нестерпне. Українська краєва преса, включаючи туди найбільш помірковану, а навіть ту, що заступала угодовство, приносить повно відомостей про все нові драконські міри поляків супроти українців.

Львівський „Новий Час“ з

17. липня цього року приносить удокументований допис про те, що польські власті забороняють українцям забави і фестивали вже не тільки тому, що це „загрожує публічному спокою“, але попросту тому, що село... не заплаатило податків! У тому дописі пишеться теж про другу історію, яка не менше якравно малює дію польсько-української „угри“. Ось та історія.

„Трапилось у селі Добровір, ка, збараського повіту, нещастя. Згоріло обійстя Гриня Берези.“

„Арештовано зараз п'яницю й волоцюгу Івана Журана під замітом підпаду і як показують вступні доходження і вістка серед людей, таки він це зробив з особистої пімсти.“

„Можна би на цьому станути та залишити остачею вираження справи судові. Та ні!“

„Зроблено вітер, що згаданий підпаду та саботаж на особі Берези, підліто до відповідних соком, ну й очевидно в таких випадках кинено підозріння, що його справниками є молоді інтелігенти, що поприжджали на ферії, не дивлячись на те, що власне ці інтелігенти перші зачали гасити пожежу та ратувати, що було можна, а це органам безпеки дуже добре відомо.“

„Забажалося якось карієровичеві зробити інтерес на „українським саботажі“, а тому, що його не було, то він його вдумав. Думкаж його знайшла зараз свій відгомін у старості в Збаражі, а наслідком цього були наглі заборони імпрез, уже дозволених на день 12. 7. ц. р.“

„Такі заборони дістали — Збараж, Лубянки, Сухівці, яким заборонено посвячення домівки, Голошинці (фестин) та Гнилиці (фестин).“

„Головно заборона фестивалю „Просвіти“, який мав відбутися 14 км. від Збаражі, а якого заборона привршила шойно на кілька годин перед відїздом фір на місце, тоді, коли на підготовні праці видано вже кількадесят злотих і що становить ефективну шкоду, якої ніхто не зверне, була надзвичайно болюча, коли взяти ті великі матеріяльні труднощі, з якими борється філія.“

„Коли голова філії, адвокат д-р Кульчицький, негайно по одержанню заборони інтерв'ювався у старости п. Рінга в Збаражі в справі цієї заборони, староста заявив йому, що заборони не відкличе, що кошти філії його нічого не обходять і що так статись мусіло, бо саботаж він мусить в зародку здолати, а він знає, що в повіт приїхали 60 молодих інтелігентів з адвокатом на чолі, щоб робити саботажі. В дальшій розмові п. староста Рінг сказав адв. Кульчицькому, що він (староста) жде тільки, щоб увійшов в життя закон про охорону держави, а тоді він скаже випроваджувати поодиноких інтелігентів на границю повіту, велить кожному з них давати по 50 квітів та гнати якнайдалше від збараського повіту. Врешті закінчив свою розмову п. староста, заявляючи, що українці всі однакові, що пацифікація 1930 р. була зле переведена, бо треба було тоді 6,000 українських інтелігентів вивішати з митрополитом Шептицьким на чолі, а тоді був би спокій і порядок“. (Підчеркнення наші. — Ред.)

Жалує.

— Коли і де ви пізнали й покохали вашу дружину?

— На жаль, я скорше її покохав, а шойно потім пізнав.

Також причина.

— Чому ви три дні не приносили молока?

— Бо, прошу пані, такі були морози, що всі керниці замерзали.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЗАЙОНЧЕК ПОЯСНЯЄ.

Як конгресмен Зайончек утік з шпиталю для умово хорих під Вашингтоном, він заявив, що він їде домів кандидувати знов на конгресмена. По приїзді домів до стейту Вашингтон він заявив, що не кандидат. Зараз на наступний день потім він заявив, що кандидат та засвідчив це зложенням приписаної кандидатської кавці в сумі 100 доларів.

Коли його питалися газетярі, чому він змінив свою постанову, Зайончек не хотів подати ніяких висновок. На другий день по цій відмові він зараз виступив з публічною заявою про зміну своєї постанови. Каже, що він кандидат на просьбу матері, котра хоче мати доказ, що він не божевільний і не дурний.

У який спосіб думає Зайончек це доказати? У той спосіб, що їде до виборів? Чи це доказує, що він не божевільний і не дурний?

Здорово думаючи людині ясно, що кандидатування не можна доказати здорового ума ані розуму. А хто їде до виборів, щоб доказати, що він не божевільний і не дурний, той або дурний або божевільний. Або одно й друге.

ПОРАДИЛИ КРАЩЕ.

Багато людей не ходять до зубарів зі страху перед болем зуба при вириванні чи на праві зуба. Знаючи про це, зубарі здавна пробували на це щось зарадити. Невдадено писали в газетах, що якийсь дентист придумав лік, що знечулює зуби до того, що людина не має навіть неприємного почуття, як дентист вертить їй у зубі дентистичним сверликом.

Тимчасом хтось в Англії порадив жартом дентистам за вести причадали, при помісті котрих оперований дентистом пацієнт міг би дати лікареві сигнал, що його зуб болить. Сказано це було на жарт, але якийсь дентист взяв це за серйозну пораду. Справив він такий електричний прилад, що показує на плечах пацієнта світло трох кольорів: зелене — значить: „Все гарно; працюй далі!“ Жовте значить: „Уважно; починає боліти!“ Червоне: „Перестань, бо не можу витримати!“ Як пацієнт сідає в крісло дентиста, дістає в руки зворотницю, що контролює ці світла. Від нього залежить, чи дентист має працювати.

Як заведено цей апарат, дентисти сумнівалися, чи вони зможуть працювати. Боялися, що пацієнти при найменшій болі будуть здержувати роботу. Іх побоювання показали неоправданими: пацієнти це то, що не здержували роботи, зі страху перед болем, якого ще не було: вони не здержували роботи навіть тоді, як уже їм добре боліло. Лікарі завважили, що тепер до зубарів приходять більше пацієнтів лікувати зуби, як давніше.

Видно, має значіння біль, але й має значіння теж і страх перед болем. І певність, що можна здержати біль за потисненням гудзика.

ЩО ТЕПЕР?

Іміграційний уряд знайшовся в клопоті. Іміграційні урядники в Сан Франціско не сплять ночами, бо не знають, що їм зробити з арештованими ними чоловіком.

Арештували вони якогось Джана Папаса, за котрого донесла його жінка, в котрій домі він жив, що він має в себе карту приналежності до комуністичної партії. До того його фотографія була в одній комуністичній газеті. Іміграційні урядники арештували Папаса, знайшли в нього кар-

ту приналежності до комуністичної партії та примірки комуністичної газети з його фотографією. Призначили Папаса до депортації. Мовляв, заки Папас завалить американський уряд у Вашингтоні, треба його післати туди, звідки він прийшов.

Та Папас став боронитися перед депортацією. Він показав, що в комуністичній газеті була його фотографія, але над нею було написано: „Дор-ті рет“. Це в американській вуличній мові („сленгу“) значить, що він шпигун. Папас не перечив: так, він приступив до комуністичної партії, щоб шпіонувати в ній. За це йому платила торговельна палата міста Сан Франціско.

Тепер іміграційні урядники мають до розгрізнення твердий оріх: Є люди, які кажуть, що як з краю треба депортувати комуніста, то тим більше треба депортувати „шура“, що живе з шпигунства. І не тільки радикальні люди заявляються за депортацію свого ворога. Протівники комунізму є теж за депортацію: чи то справедливо, — кажуть вони, щоб до Америки приїжджали чужі „шури“ та забирали нам роботу, яка належиться слушно „шурам“, що родилися в цій країні?

Що їм робити, тим бідним іміграційним урядникам?

ЩО МОЖНА ПІЗНАТИ ПО ЛИЦІ?

У статті американського психіатра д-ра Джорджа Прета під наголовком „Божевільні клопоти в здорових умах“ знаходжу цікавий причинок до питання, що ми вичитуємо з лиця людини, котре порушив „Нью Йорк Джернея“. Доктор описує видно випадок з життя:

„Я пригадую собі професора філософії в однім добре відомім університеті. Підчас своїх відвідин у Нью Йорку, йдучи раз улицями міста, заглиблений у роздумування свого звання, він похвзнувся на лупину з банану й розтягнувся на дорозі як довгий. Як він схопився та став збирати своє розбите достоїнство, його смішні заходи викликали гучні сміхи з боку одного червоноволосяго хлопчини, що недалеко від місця випадку продавав газети. Це його сильно спровокувало. Професор старався не піддаватися злості та пішов далі. Він подумав собі зовсім розумно: „Це був випадок, чистий випадок. Таке може трапитися кожному. Нема чим журитися. Це треба вибити собі з голови“. Вернувши домів, професор оповідав своїй родині про свої відвідини в Нью Йорку, але нічого не згадував про цю подію. Він її зовсім забув. Однак кілька місяців пізніше його приятелі стали з нього сміятися, як він без ніякої причини став нападати на людей з червоним волоссям. Коли він не переставав це робити, вони стали на це іритуватися. Зпершу він придумав на своє упередження до рудих ріжні причини, нібито розумові, але коли змиркував, що неприємна пригода з рудим хлопчиною довела його до ворожнечі до рудих людей, він, замісць покинути упередження до червоноволосяних людей, став їх незлюбувати без подання всякої причини“.

Коли розумові роздумування мають так мало впливу на думки й почування людини, що з професії займається думанням, то щож можна сказати за інших людей? Скільки їм треба обєрігатися перед нерозумними упередженнями!

Каже наша народна мудрість: „Стережися кривого й рудого“. Чи розумно таке горворити?

201 НАЙПОПУЛЯРНІШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ, ЗІБРАНИХ В ОДНІЙ ГАРНО ОПРАВЛЕНІЙ КНИЖЦІ.

Всі ті пісні уложили на фортеп'яні наші славні музики: Д. Січинський і С. Людкевич. Кожна пісня має мелодію у верхнім голосі, отже всі 201 пісень можна співати або грати на якимнебудь інструменті.

Всюди і при кожній нагоді, вдома, в товаристві, в клубі, в школі, на концертах і при всяких виступах грайте й співайте ті зібрані й видрукувані у цій книжці пісні.

Ціна лише \$2.00, себто одного цента за одну пісню.

Замовляйте ще сьогодні у книгарні „Свободи“:

“SVOBODA,” 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС З АЛЯСКИ.

У червні 1929 року повертався я з Канади до Аляски, де я перед тим працював в одній копальні. А що Аляска належить до Америки, то на границі у Ванкувері я був змушений переходити в еміграційній бюрі всі пограничні формальности. Випитували мене про все: де я родився, скільки маю літ та звідки походжу. Все було гаразд, аж доки не спитали мене про мою національність. Коли я їм відповів, що я українець, вони видивилися на мене і сказали: „Коли так, то ти большевик; ми не пускаємо большевиків до Америки, бо маємо досить своїх. Вони тільки роздори провадять в Америці та підкопують суспільний порядок“. Я на це відповів, що я з крові і кости українець, а ніякий большевик. Вкінці вони позволили мені їхати до Америки, однак казали другого дня ще зайти до них по паспорт. Коли я прийшов другого дня, вони знову почали питатися мене про мою національність і я знову відповів, що я українець. Вони задумалися і один з них пішов до другої кімнати та приніс зо собою мапу. Вказуючи на мапу, він мені сказав: „Знайди там свою Україну. Коли знайдеш, то ми запишемо тебе українцем“.

На превеликий сором мушу сказати, що на мапі не було України. Були ріжні держави, серед них маленькі, невеликі числом, але України з 45,000,000 мешканців не було. І хто цьому винен? Україна має багато патріотів. Якби всі вони стали разом за одну ціль, то ми скоро появилися б на всіх мапах світа. Побачивши, що Україна на мапі нема, я почав урядникам розказувати, що вона розділена між кілька держав. „Ну, добре“, говорять вони мені з симпатією, „але скажи ти мені, до котрої народності ти хочеш, щоб ми тебе записали: до польської чи російської?“. „Ні до одної з них“, я їм відповідаю, „бо я українець; поляки та росіяни для мене найбільші вороги“.

Довго ми сперечалися і вкінці вони самі мене записали як поляка. Тяжко було таке приймати, але я мусів. Може колись це зміниться. Може проженемо колись усяких зайдів зі своїх земель та запануємо самі над собою. Але ми це осягнемо тільки тоді, коли не будемо жєбрати чужої ласки, тільки коли будемо самі боротися за свою справу. Бож соромно навіть подумати, що маленькі народи, такі як литовці, естонці, фінні, мають свої держави, а навіть жиди дістали свою Палестину, хоч їм там тепер дуже мало, а ми, 45-мільоновий нарід, не маємо

своєї держави. Та я вірю, що Бог нам допоможе визволитися і збудувати свою державу, коли ми будемо всі для того працювати, не жалуючи жертв, ні труду.

Йосиф Голубець,
Мек Карті, Аляска.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ПОМОНА, КАЛІФ.

Допоможіть українській народній мистецькій виставі.

Тяжка машина стогне під напором точення твердого заліза, а психічні мелодії звиваються з десятками подібних голосів у концертну музику. Я, мов прикований до машини, вслухуюся в ці мелодії, думками несучу геть у рідні сторони... геть над Чорне море, і немов чую спів-молитву... „суши наші сльози, заглуши кайдани“. Здається, що бачу козаків у човнах на розбуханім морю і чую шум розгніваного моря. Ось притихло море, а молитва до Бога несеться така шира та благородна, що навіть незчувся, як тяжка сльоза скотилася з лиця.

Не зчувся, як уже третя пополуноді, а фабричний гудок звільнив мене з роботи і десятків таких як я. За кілька хвилю моє маленьке авто мчить геть за містечко в парк, щоб налюбуватися прекрасною каліфорнійською природою по 8-годинній праці. А завтра те саме, що і сьогодні.

Сонечко своїми проміннями ще здоровенько гріє, хоча вже схилилося на небосклоні, а півтропічні дерева та широкі парасолеві пальми простягають свої тіні на поперек вулиць, а чистенькі та гарні домики мов простягають рамена до своїх мешканців. Тут і там штучні водограї відсвіжують цвіти та зелену травичку, а дика пташка, весело співаючи, скаче по галяузях. Здається, що це рай, що хочеться жити свободним таким життям, як ці пташки. Та в душі якийсь тяжкий сум та туга.

От і вже за містечком. Тут і там оброблена земля, повно садів з дозріваючими помаранчами і цитринами.

Авто пнеться до верхка гори. Ось і вже на горі, а ти-хесенький вітрець колише верхами високих дерев, які клоняться у підніжжя гори. Який чудовий романтичний краєвид! Навкруги синіють темно зелені гори, а нижче них непроглядні сади помаранчеві й цитринові, а зпоміж них денеде висуюються біленькі домики, обложені пальмами і високими евкаліптусами. На схід — майже під парковою горою простяглось містечко Помона, а густі дерева майже закривають доми мешканців. Ось тут товарний потяг, наладований сві-

жими овочами, лівиво сунеться на схід. На полудень дальша часть містечка, а подальше видніють копальні нафти. На полудневий захід розкішно розложилось господарство Келого (під наглядом каліфорнійського університету). В цих то будівлях виховуються коні арабської раси. На північ здалека видніє вершок гори св. Антона, названого „Болди“, тому, що св. Антон був лисий. Далі містечко Кларемонт з білими стінами Помонської Колегії. Тут учить сина автора „Тарзана“.

На захід видніє оселя LA VERNE та пакарні помаранч і цитрин компанії SUNKIST, а зараз під горою простягається 186-акрова площа та будівля L. A. COUNTY FAIR (Лос Анджелес Повітової Вистави), в якій кожного року під о-сіннь відбуваються одні з найкращих вистав в Америці. В цій то виставі беруть участь не тільки самі околицні повіті, але майже з цілої по-лудневої Каліфорнії, як та-кож з Орегон, Вашингтон, Не-браска, Невада й інших су-сідніх стейтів. Цього року від місяців сотки робітників при-будовують нові будівлі, що-би примістити десятки тисяч нових експонатів з мистецько-го і хліборобського поля. То-му край не жаде гроша на удосконалення таких вистав, бо цим приносить краєві добробут та світову славу.

При такій нагоді й українці скористали, бо українська народня мистецька вистава за час двох років зробила нам немалий розголос, бо приблизно три чверти мільона людей відвідали українську виставу, познайомлюючися з Україною. Немало труду та гроша треба було доложити, щоб вона увінчалася успіхами. Хоча зазначити тих громадян, які тоді переслали свої експонати, покриваючи кошти пересилки, щоб лише звеличати Україну в Каліфорнії. Ними є: О. і А. Кочани з Джолиет, арт. В. Якібук з Шікаго, К. і П. Качмарі з Ст. Пол, родина Процаїв з Мінеаполіс, та д. Стах Сельо з Честер, Па.

Зворотні посилки, реєстрацію на нагороди, перевіз і т. д. я покрив почасти сам, а почасти з грошевих нагород. Всіх розходів було коло \$60, з нагород прийшло коло \$32, а \$28 я сам доложив.

Всі експонати по виставах старанно запаковано і відіслано до своїх місцевостей. Таким способом українське народне мистецтво промостило собі дорогу в дипломатичний спосіб у полудневій Каліфорнії.

Цього року вистава тревати-

ме від 18. вересня до 4. жовтня. Булоб добре, якби українці зарепрезентували себе знов своїм мистецтвом. Годі відноситися до тих самих громадян по експонати, бо я так вже понесли досить коштів. Але це справа загально народня. Тому відношуся до всіх, головнож до відділів Союзу Українок в Америці, й прошу про надіслання своїх експонатів на мої руки, щоб могли бути на місці до 18-го вересня. Прошу вислати через AMERICAN RAILWAY EXPRESS, або PARCEL POST. Треба мати завчасу, щоб зареєструвати шодо нагород.

Всякі інформації подам скоро. Кошти української вистави будуть вносити коло \$30, які теж повинні бути покриті загалом, бо грошеві нагороди належаться експонентам, — і годі від них вимагати забагато.

Ось про такі то річи думаючи, я ще раз поглядаю в сторону будівель, а перед очима замигає жовто-синій прапор, який так гордо повіяв там минулого року.

А чи буде цього року, побачимо.

Роман П. Пекай,
P. O. BOX 2, POMONA, CALIF.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Український Національний Хор „Думка“ на визвольну боротьбу.

На приватному пікніку Українського Національного Хору „Думка“ в Дітройт, Міш., свідомі члени пішли за закликом п. Т. Петрика та зложили пожертви на визвольну боротьбу: по \$1: Т. Петрик, П. Воробей, М. Мартин, П. Заблоцький, І. Дяк; по 50 ц.: П. Чуй, М. Сояк, П. Чини; пані Левкут 35 ц.; по 25 ц. дали: П. Генець, пані Раківська, пані Савка, Д. Савка, Маруся Кудрик, П. Ляницький, П. Яремчук. Дрібними вплинуло 40 ц., з розпродажу відзначок Ст. Бандери \$1. Разом переслано через Центральну Управу ОДВУ \$10 на визвольну боротьбу.

РУХАНКА ДЛЯ МАЛП.

У лондонським звіринці родяться малпи. Малпи звикли до теплого клімату. Лондон відомий своїми мряками і дощами. Англіїці часто занепадають від такої негоди на легені. Малпи теж. І вмирають. Що робити? Молодих малп починають учити руханки, щоб загартувати їх здоровля. Встає малпа вранці і хоче поскатати собі, як її предки. Не вільно мусить вправляти систематично цілу годину під доглядом учителів.

ПОЗІР! НЮАРК, Н. ДЖ. ПОЗІР!
УКРАЇНСЬКІ СЕСТРИ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА
В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
ваштовують

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 9-ГО СЕРПНЯ (AUGUST) 1936 P.
В ГІЛСАЙД ГРОВ ПАРКУ
Початок в годині 2-гій пополуноді.
Боси чекати будуть на гостей від 2 до 3 години при Мортон і Ванбюрен вулиці, Нюарк, Н. Дж.
Просимо прийти громадою на наш пікнік. Орхестра дуже добра. — Сестри Червоного Хреста. 183-4

НА УКРАЇНУ

ЗА МЕНШЕ НІЖ 7 ДНІВ
QUEEN MARY
цариця всіх морей, будівельне чудо. Нерівняні кабіни третього класу і великі дублячні кімнати.
Відпливає з Нью Йорку через Шербург:
12. і 26. серпня, 9. і 23. вересня
BERENGARIA AQUITANIA
12. вересня, 1. жовтня, 19. серп. і 2 верес.
А також модерні моторові кораблі через Гавр
BRITANNIC GEORGIC
22. верп., 19. верес. 5. верес., 3. жовт.
По ближчі інформації вдавайтеся до місцевого агента або до:
CUNARD WHITE STAR
25 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

ДО КРАЮ РОШІ

ПЕРЕСИЛАЄМО В ДОЛЯРАХ І ТЕЛЕГРАФІЧНО ДО ВСІХ ЧАСТЕЙ СВІТА, СКОРО І ДЕШЕВО.

- Продаємо шиферти на всі лінії до краю і з краю до Америки.
- Полагоджуємо всі краєві справи дешево і після прав краєвців.
- Продаємо і вимінюємо домні і фарми і полагоджуємо всі тутешні справи реальностей.
- В кожній справі просимо кождого Українця в Америці улавити в повних справах до свого українського бюра котрого властителем від 20 літ є Антон Пашук. Адреса така:
ANTHONY D. PASHUCK
322 N. 8th Street Philadelphia, Pa.

МАРІЯ

повість
УЛАСА САМЧУКА
ціна 50 центів.
Замовлення слати на адресу:
“SVOBODA”
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ОСТРІВ 1000 МОТУЗНИКІВ.

Мальорка або Махорка це острів на Середземному морі, найбільший із Балеарських островів, що належить до Іспанії. Зовуть цей острів „Острів 1000 мотузків“.

На острові гори йдуть терасами, долини добре наводнені. Підсоння чудове, тому ростуть там різні овочеві дерева, як помаранчі, мідгали, оливки, виноград. Взагалі на острові наче в раю.

Сьогоднішнє населення Мальорки з походження валенсійці, а говорять каталонським діалектом. Цей острів вони, так сказати, одідичили від маврів. Бо як маври більше як тисячу літ тому в своєму поході на захід здобули Мальорку, була вона ще неуправним „пустарем“.

Завдяки тому, що маври дуже добрі городники, Мальорка перемінилася в рай, в сьогоднішній „острів 1000 мотузків“. Вони вчинили землю врожайною, позакладали криниці та вітряки. Подекуди видніють ще мури колишніх твердинь, якими араби окупили свою цілну добу.

Вони вчинили з Мальорки такий рай, яким ніхто одушевляється подорожжі. Цей інтелігентний маврійський наряд небаром переконався, що тамошня земля та підсоння надаються передовсім під коноплю.

І як добрі господарі та добрі торговельники вихисували це. Величезні простори землі відтепер засівали коноплями і на Мальорці процвітав тенер новий промисл, виріб мотузця.

Ці вироби мали величезний збут, бо всю маврійську воєнну флоту засобляли добрими ливами з Мальорки. Небаром і в Європі цей першорядний товар мав великий збут.

А врожайний острів від його промислу одержав назву острова 1000 мотузників. Ця назва задержалася до наших часів. Колиж потім, більше як 700 літ тому, маври забралися з острова, збрали еспанці овочі арабської культури й арабської заповідливості, добре управлену землю а також і промисл.

Та тисяча мотузників зростає до багатьох тисяч. Цікаве, що нинішні есанські мотузники роблять мотузку таксамо, як колись робили маври, себто не машиною, а ручно на примітивних приладах.

Під мурами твердинь виробляють мотузця, навінувши собі довкола пояса повісма на яких сто ярдів мотузця. Потім товар іде в світ.

Вихрест. Питаються одного жида, чому він вихрестився. — Бо пощо мають казати, що Шахрай то сажі жида?...

ШИФКАРТИ. На найбільшій та найкращій кораблі на всі прогульки і то до всіх країв. Всього більше всі документи, потрібні до подорожі — паспорт, візи, пермити, ардевіти, пенсії, і тому наші пасажери не мають ніякої клопоту в дорозі.

ЦЬОГО РОКУ СВЯТКУЄМО КОНЦЕРТАМИ, ВІДЧИТАМИ ТА АКАДЕМІЯМИ 20-ТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ВЕЛИКОГО СИНА УКРАЇНИ ІВАНА ФРАНКА.

Найбільшу пошану віддамо 20-тим роковинам його смерті тим, як прочитаємо Франкові твори, себто ті перли його творчості, які він лишив нам на науку.

- З цієї нагоди книгарня „Свобода“ дає для всіх, хто шану Франка, спеціальну оферту на книжки Івана Франка. В КНИЖОК ЗА \$2.50. 1. Захар Беркут, образ громадського життя.

Вишліть мені ордер на суму \$2.50 і одержите пошитою 8 книжок відвратною поштою. Колиж ще ви хотіли мати найкращий твір Івана Франка, „Мойсей“, то вишліть \$2.75. — Замовлення треба слати на адресу: „СВОБОДА“.

ДАЙТЕ АМЕРИКАНЦЯМ ЗНАМЕНИТУ БРОШУРУ: THE UKRAINIAN QUESTION AND ITS IMPORTANCE TO GREAT BRITAIN by LANCELOT LAWTON (London).

ДОСТУПНІ В КОЖДІЙ ГОДИНІ. Нема потреби зважати на годину, бо наші услуги є доступні негайно в кожній порі дня чи ночі, бо ніхто не може передбачити, коли йому випадє якась пекуча потреба.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS. 17 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne.

ЧИ МОЯ БУДУЧІСТЬ В АМЕРИЦІ? (Це друга з черги дискусійна стаття про важкі питання громадянства). На перші питання, які кожний чужинець ставить собі і на які мусить відповісти, це: Чи буду оставатися в Америці? Чи я рішився замешкати наابد у Злучених Державах? Або чи вважаю, що моя власна та моїх дітей будучність лежить, не зважаючи на все, у старім краю?

Пересічний імігрант приїжджає до Америки без виразного наймру оставатися тут на довгий час. Він звичайно оставляє жінку та діти. Там може остався кусок землі, з котрої хотів би сплатити довг та назад на свій осістись, а може і надіятися, що обставини у ріднім краю поправляться.

Одначе сїм імігрантів на кожних десять рішаються оставитися. Незамітно він приймає багато американських звичаїв, мову, способу життя, праці, розривок. Спробує жінку та діти, котрі йдуть до американської школи та скоро навчаються американських звичаїв і обичаїв, добрих та злих.

Так повільно минає час, а з ним затираються звязки з рідним краєм, хоч старе привчання може проявлятися так палко, як передтим. Його праця в Америці, діти тут виростають, а щоденна діяльність теж тут зосереджується.

ЩОЯКО ОДЕРЖАЛИСЬМО ЦЕРКОВНО-НАРОДНІ СПІВАННІК ПІД НОТАМИ НА ТРИ І ЧИТИРИ ГОЛОСИ, зібрав і уложив о. Віктор Матюк. ЧАСТЬ I: Пісні пера і по науці і 24 пісень зі св. Літургії.

У судах для туземців Нової Гвінеї є дивні звичаї. Від поведінки обвинуваченого залежить, як судді поступлять із ним, який видадуть присуд. Коди обвинувачений приємно всіміхається з жартів, що їх предсідник говорить підчас розправи, тоді є вигляд, що буде ульвишений, хочби допустив і найбільшого проступку.

В цю пору, коли в канібальському селі розгравалася ця напружена драма, Тарзан зі своїми волохатими товаришами зводив розпучливу боротьбу зі скаженим слоном.

Підорож до СТАРОГО КРАЮ. Найближчі відлітні з Нью Йорку 22 Серпня, 10 і 15 вересня. Лінійні турістичні і треті класи.

РЕВМАТИЗМ ЗДЕРЖАННЯ УПРОДОВЖ 48 ГОДИН. Новий лік ньюйорського лікаря приносить швидке тисячам. — Прогнає ревматичну докучливість зо спини з суглобів і з м'язів.

ЧОЛОВІЧИ І ЖІНОЧИ НЕДОМАГАННЯ. ЛіКУЮ МОДЕРНИМИ МЕТОДАМИ. ВДОВОЛЮЮЧИ І ШВИДКИ ВИСПІДИ. Порадьтеся д-ра Зіса в лікуванні кроки, шкіри і нервових неадаг, катару й хронічних боляків, невраї і загального ослаблення, шуклювих і кинкових неадаг, гемороїдів і інших видохових заурень, що справляють біль та неадагність, люмбага, сїттики, невраїліг, запалення нервів (нейраїліг) і хронічних ревматичних станів, нося, горла, легенів, віддохових неадаг, невичкових заурень і інших чоловічих і жіночих неадаг, а коли маєте якінебудь недомогання, що їк не розумієте, порадьтеся довірливо мене: я вам все вясню.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ. Урядові години: Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір. В неділі згідно з умовою, 718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР. 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

DR. L. ZINS. Поверх 25-літня практика, 110 East 16 St., N. Y. (між 4-тою Есенею й Грінг Плейс).

НАЙМЕНШИЙ АВТОМОБІЛЬ. В Болонії (Італія) побудували найменший автомобіль. Назвали його „Тоболіно“ (Мишка). Колеса високі 75 см., довгий цей автомобіль 1 м. 95 см., широкий 80 см.

(76)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ. УВАГА ДЛЯ ТИХ, що терплять на такі недуги, як дихання, ревматизм, хвороба ситого Валенто, або палачка, і гей фівер. Хто з тих неадаг може видкуватися, дай не трапити надії. Просимо прийти до нас, або написати до нас, а ми вас добре і безплатно порадиємо, як позбутися терпіння.

ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, пошитою 25 ц. Як стати громажанином З. Д. по українськи і по англійськи з доданим словариком 75 ц. Обі книжки \$1.00. наша пересилка. Замовте сейчас: 178. SURMA BOOK & MUSIC CO., 103 Avenue A, New York, N. Y.

Почувається МАРІ ДРОЗД з родниці Войцїк, яка має тепер около 45 літ. Вона вихдла з Карнеї, Па., в 1915 році з малим сином Іваном. Муж Николай Дрозд, або Іван, Михайло або Николай, помер 14 січня 1933 р. Другий син Николай Дрозд тепер перебуває в Карнеї. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай згодиться, в справі пологодження мнестности по помершій Николай Дрозд до: POTTER TITLE and TRUST COMPANY, Fourth Ave. and Grant St., Pittsburgh, Pa. 178.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ. Урядові години: Від 1—3 пополудні і від 6—8 ввечір. В неділі згідно з умовою, 718 SO. 17th ST., NEWARK, N. J.

Д-р ЮРІЙ АНДРЕЙКО УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР. 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

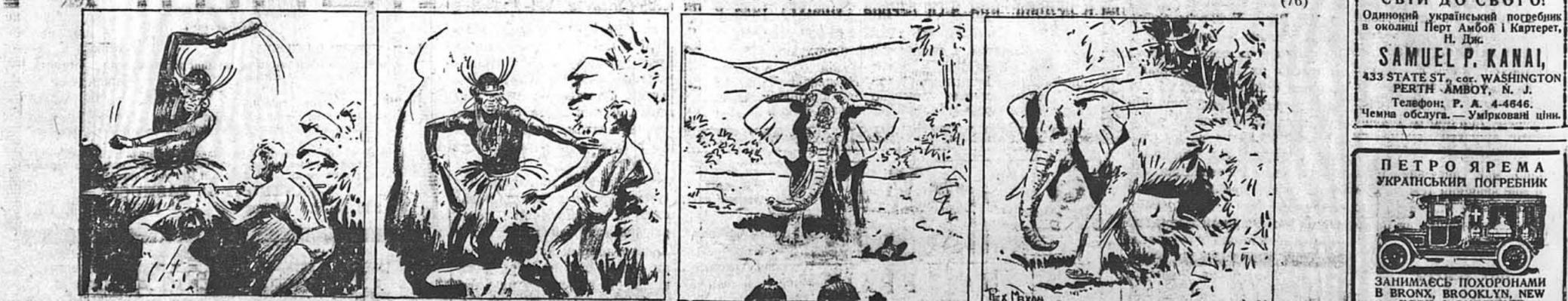
БОЛИ НІГ. Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жиди, болячі ноги, слабкість (запалення жиди), напухлі або болячі коліна чи кісточки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

СВІЙ ДО СВОГО! Одиний український погребник в околиці Перт Амбой і Картерек, Н. Дж. SAMUEL P. KAHN, 433 STATE ST., cor. WASHINGTON PERTH AMBOY, N. J.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ. 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2568.

3 ресторани. — Що пані дозволять на друге, — може телачий язык? — Дайте спокій! Мені вже цей телачий язык у горлі стає.

Інтамо в першому моменті був дуже здивований, що хлопці не погнули від його отруї. Він думав, що вони вратувалися своїми чарами. Одначе через те в нього зростає ще більша жадоба розгрозити їм голови. У хвили, коли його дрючок ось-ось мав упасти на голову Докові, Дік зірвався і своєю списою пробував загорозити йому дорогу.

З великою силою звалився дрючок розшалілого канібала на спису, одначе Докові не зробив нічого злого. Та в одній минуті канібал відтрупив лівою рукою Діка й підняв знова дрючка над головою Дока. Ситуація була дуже грізна. Дік і Док бачили, що Интамо таки мусить упасти тут трупом або вони наложать головами.

В цю пору, коли в канібальському селі розгравалася ця напружена драма, Тарзан зі своїми волохатими товаришами зводив розпучливу боротьбу зі скаженим слоном. Слон був на хвилю здержався від нападів і переглядав ситуацію. Та це було лиш хвиливе. Тарзан добре знав, що після цього слон з подвоєною енергією зачне їх атакувати.

Малпи теж були захоплені дурійкою боротьби. Вони зовсім не думали відступати, а навпаки, присідалися, готові до нового наскоку на слона. Та в шож хвилю роздався дивний звук зі сторони недрів, а вслід за ним появилося тіло якогось другого величезного слона. Всі думали, що це помічник Гудага, що спішить йому на підмору.